

Trym Håkon Sundby

Den morfologiske finittdistinksjonen i norsk andrespråkstilegnelse

En studie av engelske innlærere av norsk, og deres evne til å identifisere den morfologiske finittdistinksjonen.

Bacheloroppgave i NORD2311 Variasjon, struktur og teori: Norsk som andrespråk

Veileder: Kristin Melum Eide

Juni 2021

Trym Håkon Sundby

Den morfologiske finittdistinksjonen i norsk andrespråkstilegnelse

En studie av engelske innlærere av norsk, og deres evne til å identifisere den morfologiske finittdistinksjonen.

Bacheloroppgave i NORD2311 Variasjon, struktur og teori: Norsk som andrespråk

Veileder: Kristin Melum Eide

Juni 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Det humanistiske fakultet

Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

1.0 Innholdsliste

2.0 Innledning	2
3.0 Teori	3
3.1 Generativ grammatikk og UG-basert språkilegnelse	3
3.2 Den funksjonelle projeksjonen TP	3
3.3 Finittkategoriens rolle i norsk versus engelsk	4
3.4 Skillet mellom tempus- og finittkategorien	5
4.0 Metode	6
5.0 Resultat	7
6.0 Analyse og diskusjon	7
6.1 Hypotesen om minimale trær	7
6.2 Missing Surface Inflection Hypothesis (MSIH)	10
6.3 Eides finittsystem	12
7.0 Avslutning	13
8.0 Litteraturliste	15

2.0 Innledning

Den grammatiske kategorien finitthet er mye omdiskutert innenfor lingvistikken. Kategorien har en svært viktig rolle i mange språk, men til tross for dette er det få som klarer å definere hva finitthet egentlig er, selv om de fleste ville klart å identifisere et finitt verb i sitt eget språk. Tidligere har finitthet blitt beskrevet som et verb som er markert for tempus og tall, men dette er antagelig ikke helt riktig, da det er vanskelig å kategorisere finitthet i så universelle trekk (Nikolaeva, 2007, s. 1). Kategorien er med andre ord ganske abstrakt, og beregnes i hovedsak kun som en egenskap hos verb som styrer diverse syntaktiske regler i et språk, for eksempel å gi subjektet kasus eller samsvarsmarkering med subjektet. (Eide, 2016, s. 47).

Ifølge Jon Erik Hagen (2001) er finittkategorien spesielt viktig innenfor norsk syntaks. Han illustrerer kategoriens kritiske rolle i norsk ved å sammenligne det med engelsk, ettersom kategorien ifølge han har en mindre rolle enn i norsk. Dette er særlig tydelig om en sammenligner bøyingsmorfologien til verb i norsk med den i engelsk. Norsk har en produktiv bøyingsmorfologi, altså fire distinkte bøyingsformer for alle verb som tydelig viser forskjellen mellom finite og infinite former (Eide, 2016, s. 124). I engelsk er alle presensformene, utenom tredjeperson entall, synkretisk med infinitiv. Det vil med andre ord være større rom for avvik i bruken av finittkategorien for en engelskspråklig innlærer av norsk. Riktig kongruens av verb er med andre ord helt avhengig av at innlæreren forstår finittdistinksjonen, og kategorien er derfor spesielt viktig for tilegnelsen av norsk ifølge Hagen.

I denne oppgaven skal jeg derfor undersøke slike avvik som involverer mangelfull identifikasjon av finittkategorien. Analysen vil se på ulike tekster skrevet av engelske innlærere av norsk, og se etter hva slags morfologiske avvik som forekommer. Slike avvik vil ifølge Hagen kunne knyttes til finitthet, og oppgaven vil søke etter en forklaring for hvorfor slike avvik forekommer. Jeg vil derfor se på resultatene i lys av ulike hypoteser innenfor andrespråksforskning som søker å forklare hvorfor en slik feil kan forekomme. Jeg ønsker derfor å svare på problemstillingen: *Hva kan hypotesen om minimale trær og MSIH fortelle oss om morfologiske avvik knyttet til mangelfull identifikasjon av finittkategorien?*

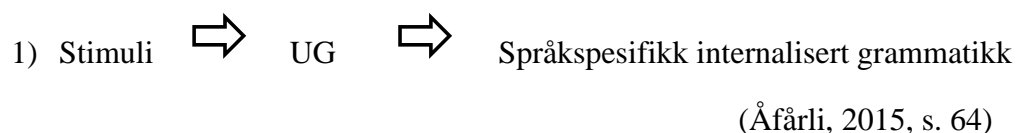
3.0 Teori

3.1 Generativ grammatikk og UG-basert språkilegnelse

En generativ grammatikk har som mål å skildre strukturen en finner i språket, ved å spesifisere hva som er grammatikalske og ugrammatikalske setninger i et språk. Den forutsier at mennesket har en slags «grammatikkmaskin» som sørger for å generere grammatikalske setninger, samt styre unna de ugrammatikalske (Åfårli og Eide, 2003, s. 16-17).

Grammatikkmaskinen hentyder til at språk og grammatikk er en medfødt evne, ettersom den er internalisert i menneskesinnet (Åfårli og Eide, 2003, s. 17). Derfor sier vi at generativ grammatikk er basert på en universell grammatikk.

Universalgrammatikken (UG) forutsier at alle mennesker er medfødt med en evne til å lære seg språk, og at hvert språk er en «materialisering» av UG (Åfårli, 2015, s. 63-64). Det er tenkt at alle språk baserer seg på de samme universelle parameterne og prinsippene, og når et menneske blir eksponert for språklig stimuli, vil dette mennesket lage en internalisert grammatikk for dette språket basert på den universelle grammatikken (Åfårli, 2015, s. 64). Med andre ord vil en skape seg ulike internaliserte grammatikker avhengig av hva slags språksamfunn en er eksponert for. Dette er illustrert i 1):

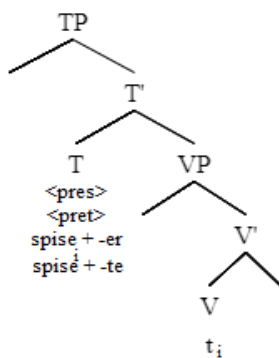
Når en da har dannet seg en internalisert grammatikk for morsmålet sitt (S1), vil det være forventet at dette også vil påvirke innlæringen av et eventuelt andrespråk (S2). Dette innebærer at innlæreren overfører deler av den internaliserte grammatikken hen har fra S1 til S2, også kalt transfer (Åfårli, 2015, s. 68). En person med engelsk som morsmål, vil altså mest sannsynlig overføre trekk fra engelsk i innlæringsprosessen av et annet språk, for eksempel norsk.

3.2 Den funksjonelle projeksjonen TP

Tempus og finitthet er kategorier som blir uttrykt i morfologisk. Et verb blir tildelt disse trekkene gjennom verbflytting i norsk, og tildelingen skjer ved at verbet flyttes opp til den funksjonelle projeksjonen TP og til kategorien T (Åfårli & Eide, 2003, s. 60-61). En funksjonell projeksjon vil si en projeksjon som står over et grammatisk funksjonselement, i dette tilfellet er det de finitte tempusformene presens og preteritum (Åfårli & Eide, 2003, s.

60). Verbet vil stå i infinitivsform i den leksikalske projeksjonen VP. For at verbet skal få affikset for presens eller preteritum tempus og det finite trekket, må verbet flyttes fra V og opp til kategorien T. Verbet vil da legge igjen et spor, som kalles en antesedent (Åfårli & Eide, 2003, s. 61). Vi ender da opp med en slik struktur:

2)

Her står opprinnelig verbet «spise» i den leksikalske projeksjonen V. Den kan så flyttes opp til T for å få enten presens eller preteritum, som hver gir hvert sitt affiks. Dersom det er presens vil verbet bli «spiser», mens preteritum vil være «spiste». Dette er en slags morfofonologisk regel, hvor bøyingsformen realiseres av det grammatiske trekket verbet tilegnes (Åfårli, 2015, s. 125).

3.3 Finittkategoriens rolle i norsk versus engelsk

I teksten «Finittkategoriens kritiske karakter i norsk som andrespråk» argumenterer Jon Erik Hagen (2001) for at forståelse av den norske finittkategorien er kritisk for tilegnelsen av norsk. For å fremheve poenget sitt, sammenligner han den norske syntaksen med engelsk, hvor han presenterer en rekke eksempler som skiller språkene, og som illustrerer viktigheten av finittkategorien i norsk sammenlignet med et annet språk.

Hagen påpeker først hvordan et setningsadverbial plasseres i hensyn til setningens finite verb i norsk, uavhengig av om det er hjelpeverb eller hovedverb, mens det i engelsk bestemmes kun av hovedverbet, hvor det står foran setningens hovedverb (Hagen, 2001, s. 48). Videre ser han på spørsmålsinversjon i norsk og engelsk, altså når subjektet og verbalet inverteres i en interrogativ setning. I norsk inverteres subjektet med det finite verbet, mens i engelsk er denne handlingen begrenset til et hjelpeverb (Hagen, 2001, s. 49). Til slutt, nevner Hagen fleksjonsmorfologien av verb. Engelsk har ingen morfologisk distinksjon mellom infinitivsformen og presensformen, og det er heller ingen morfologisk distinksjon mellom

preteritumsformen og perfektum partisipp i svake verb. I norsk har alle fortidsformene og alle ikke-fortidsformene ulike fleksjonsaffikser, altså fire unike former. Norsk har altså en produktiv bøyingsmorfologi, mens engelsk ikke har det, som sterkt indikerer skillet av hvor sentral finittkategorien er i vårt språk, ifølge Hagen (2001, s. 51).

Hagen presenterer diverse avvik knyttet til finittkategorien i teksten, for å videre illustrere viktigheten av finittet for tilegnelsen av norsk. Denne oppgaven vil vektlegge de morfologiske feilene Hagen beskriver. Dette regnes som mangelfull identifikasjon av finittkategorien, som for eksempel sammenblanding av infinitiv og presens (Hagen, 2001, s. 55-56). Dersom Hagens teori stemmer om finittkategoriens kritiske karakter vil avvikene funnet i tekstutvalget være avvik knyttet til finittkategorien, framfor avvik knyttet til sammenblanding av fortid og ikke-fortidsformer.

3.4 Skillet mellom tempus- og finittkategorien

I *Norsk Referansegrammatikk* skriver Faarlund, Lie og Vannebo at tempus er en egenskap tilhørende finite verb (1997, s. 541). De definerer også tempus som «tidspunktet for den handlingen eller tilstanden som setningen viser til», og at tempus blir uttrykt i to bøyingsformer, presens og preteritum (Faarlund, Lie & Vannebo, 1997, s. 20). Infinitivsform og perfektum partisipp uttrykker med andre ord ikke tempus ifølge denne definisjonen, da disse bøyingsformene ikke er finite.

Eide argumenterer derimot for at alle verb er tempusbøyde i norsk (Eide, 2012, s. 57). Hun hevder at alle verb innenfor en verbsekvens har en tempusbøyning. Hun hevder derimot ikke at alle verb da også er finite, argumentet er heller at tempuskategorien og finittkategorien er separate fra hverandre, og at vi må gjøre en «distinksjon mellom ikke-finite og finite tempus» (Eide, 2012, s. 57). Hun foreslår en modell der verb kategoriseres inn i finitt/infinitt og fortid/ikke-fortid.

	+ Finitt	- Finitt
+ Fortid	Preteritum Spiste, skulle, sang, likte -te	Perfektum Partisipp Spist, skullet, sunget, likt -t
- Fortid	Presens Spiser, skal, synger, liker -er	Infinitiv Spise, skulle, synge, like -e

3)

(Eide, 2012, s. 64)

Først er det verdt å nevne at framfor å gjøre distinksjon mellom fortid og nåtid, markerer heller Eide forskjellen som fortid og ikke-fortid. Distinksjonen er gjort slik da presens ikke bare er begrenset til nåtid. Presens kan også uttrykke futurum gjennom verb som «skal» eller «vil». Det kan best beskrives som «ikke-datid», og kan derfor også brukes i sammenheng med framtid (Eide, 2012, s. 60).

Videre påpeker Eide hvordan perfektum partisipp denoterer fortid, og at dette er særlig tydelig i for eksempel preteritum perfektum-konstruksjoner (Eide, 2012, s. 61-62). Eide mener også at infinitiv denoterer ikke-fortid, og at det er en slags infinitt presensform, framfor en ukonjugert verbform (Eide, 2012, s. 62-63). Til slutt trekker hun frem verbendingene som tempusaffikser. Norsk har en produktiv bøyingsmorfologi, og de ulike verbendingene kan derfor ses på som ulike affikser for å skille på de ulike formene, hvor '-e' er tempusaffiks for infinitt ikke-fortidsform, og '-t' er for infinitt fortidsform (Eide, 2012, s. 62-63).

Det er med andre ord et viktig kategorisk skille mellom tempus og finitthet, og en kan finne tempusbøying selv i infinitte former, ifølge Eide.

4.0 Metode

Til denne oppgaven har jeg hentet tekster fra *Norsk Andrespråkskorpus* (ASK). Korpuset består av utdrag fra tekster skrevet av innlærere av norsk. Tekstene består i hovedsak av språkprøver innlærerne har utført. En fordel med et slikt korpus er at vi får presentert autentisk språkdata. Ettersom utdragene er hentet i etterkant, vil ikke produksjonen av tekstene påvirkes. Slik vil altså tekstene være representative for informantenes språklige nivå. Dette kan derimot også virke mot sin hensikt, da det vil være vanskelig å vite informantens tankegang. Vi kan med andre ord ikke vite om avvik skyldes manglende internalisering av eventuelle regler, eller om dette skyldes av stress. Likevel vil en slik korpusundersøkelse være gunstig for denne oppgaven, da det er mulig å samle inn store mengder lingvistisk data på relativt kort tid.

I analysen har jeg valgt ti tilfeldige tekster fra korpuset, basert på engelske innlærere av norsk. Engelsk er ifølge Hagen et språk hvor finittdistinksjonen ikke er like tydelig som i norsk, og det vil altså være mulighet for å finne eventuelle avvik som han beskriver her. Tekstene er derimot ikke valgt i vurdering av avvikene. De er tilfeldige valgt, og utvalget er kun basert på at informantene har engelskspråklig bakgrunn.

I analysen vil alle morfologiske feil hos verb være markert. Ifølge Hagen (2001) vil eventuelle morfologiske feil i verbene kunne knyttes opp til mangelfull identifikasjon av finittkategorien. Om dette stemmer vil også de morfologiske feilene jeg finner være knyttet til sammenblanding av finite og infinite former. Uavhengig av resultat, vil jeg i oppgaven trekke resultatene opp mot to hypoteser, altså hypotesen om minimale trær og hypotesen om manglende bøyning på overflaten, for å se om disse kan gi begrunnelser for hvorfor innlærerne sammenblender disse formene. Analysen inkluderer ikke eventuelle avvik i leksikalske ord, som skrivefeil eller lignende.

5.0 Resultat

I analysen finner jeg totalt 25 avvik i bøyingsmorfologien i verbformene. I 17 av avvikene har informantene brukt infinitiv der det skal stå presens, og i 8 av avvikene har de brukt presens der det skal være infinitiv. Jeg fant ingen sammenblandinger av fortid og ikke-fortidsformene, og det kan altså da se ut som at problemet ligger i distinksjonen av finite og infinite former.

I ingen av avvikene var det sammenblanding av fortidsformene. En årsak til dette kan være at den overordnede tiden til tekstene er ikke-fortid. Det er altså ikke mange tilfeller av fortidsformene i tekstene, og derav vil det være langt færre muligheter for at informantene har avvik her.

En tredjedel av avvikene er altså tilfeller hvor informantene har sammenblandet den finite ikke-fortidsformen med den infinite ikke-fortidsformen. Ut ifra hvordan tempustilordning og verbflytting fungerer på norsk kan en tenke seg at det er merkelig hvordan et slikt avvik forekommer så ofte som det gjør. Det kan ses på som en upraktisk løsning å legge på en ny ending for verbet via flytting til T, når det ikke behøver det. Ut ifra teorien vi har snakket om kan en logisk antagelse derfor være at disse feilene muligens er knyttet til at innlæreren mangler beherskelse av enten tempustilordningen, eller den morfo-fonologiske regelen.

6.0 Analyse og diskusjon

6.1 Hypotesen om minimale trær

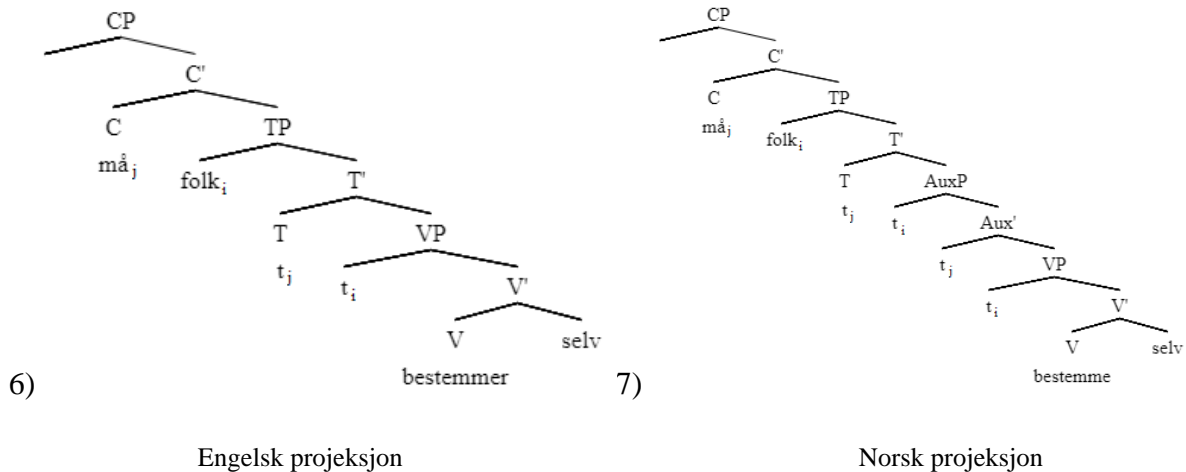
På 1990-tallet presenterte Vainikka og Young-Scholten hypotesen om minimale trær, som foreslår at andrespråksinnlæring foregår over tre «nivåer». Det første nivået er S2-innlærer starter på er VP-nivået, hvor de følger en simpel VP-konstruksjon uten tematisering, hjelpeverb eller verbflytting (Vainikka & Young-Scholten, 1994, s. 281). Her vil innlæreren

overføre generelle trekk fra morsmålet sitt, og verb får heller ikke tildelt finitthet, da dette krever flytting til TP. Innlæreren vil da etter hvert beherske TP nivået, hvor verb får finitt tempus, og til slutt CP hvor fraser tematiseres. Vainikka og Young-Scholten argumenterer videre for at det er kun på VP-stadiet hvor det foregår transfer, og at innlærere på TP- og CP-nivået ikke lenger har trekk av transfer, men heller at innlæreren utvikler høyere funksjonelle projeksjoner gjennom interaksjoner mellom UG og målspråket (Vainikka & Young-Scholten, 1996, s. 13). Hypotesen kan altså muligens brukes som en begrunnelse for hvorfor en innlærer ikke uttrykker finitthet, ettersom innlæreren ikke har oppnådd TP-nivå enda.

I tekstene hos informantene kan en derimot finne flere eksempler som står i konflikt med hypotesen:

- 4) *Når det gjelder NÅR folk kan bruke mobiltelefon, må folk bestemmer seg selv.**
[h0235]
- 5) *På disse stedene skulle det står et mer klart skilt** [h0215]

I 4) og 5) har informanten to finitte verb i hovedsetningen, hvor 4) har to finitte verb. En forklaring på dette kan være at informanten har brukt en engelsk konstruksjon, da norsk og engelsk har ulike setningskonstruksjoner med modale hjelpeverb. I engelsk, tilhører alle de modale hjelpeverbene kategorien T (Carnie, 2013, s. 267). De kan ikke konjugeres, og de står alltid som det finitte verbet. Dette impliserer også at engelske modale hjelpeverb ikke kan komme etter andre modale hjelpeverb, da det kun kan være ett finitt verb per setning (Carnie, 2013, s. 266-267). Modalene blir derfor plassert direkte i T. I norsk derimot kan modale hjelpeverb både kongrueres, og vi kan ha flere modaler i samme setning. Dette krever derfor en egen projeksjonslinje, altså Aux-projeksjonen, som står plassert mellom TP og VP (Åfårli, 2015, s. 76). Denne finnes naturligvis ikke på engelsk, da modale hjelpeverb uansett vil stå i T. Videre vil også en eventuell Aux-projeksjon stå i veien for styring mellom T og V. I engelsk kan ikke hovedverbet flyttes ut av V på samme måte som i norsk, og dersom hovedverbet også er det finitte verbet, vil det kunne få finitt tempus gjennom styring, uten at det må flyttes opp til T (Åfårli, 2015, s. 115). I 4) har det altså blitt en slags blanding av disse to reglene, hvor hovedverbet har fått tempus via styring, samtidig som det opprinnelig var et modalt hjelpeverb i T. Slik kan det altså se ut som at informanten har brukt den engelske strukturen:

Eksempelet viser med andre ord noe av problematikken i hypotesen om minimale trær.

Hypotesen hevder at det kun finnes transfer ved VP-stadiet, men her finner vi både transfer i VP, samtidig som vi finner transfer av funksjonelle projeksjoner som fra informantens S1.

Det oppstår derimot et annet problem med en slik setningsstruktur, nemlig at en slik konstruksjon heller ikke vil være grammatisk i engelsk. Dette ville ikke vært synlig på overflaten i engelsk, ettersom presensform og infinitivsform har lik form, men syntaktisk vil setningen være ugrammatisk med to finitte verb. Det er altså heller ikke grunn til å tro at informanten har brukt engelsk struktur fullt og helt, da de ikke ville fått en slik setning med et finitt hovedverb og et modalt hjelpeverb. Det er derfor mulig at det også finnes en annen forklaring enn at avviket er knyttet til problemer i tempustilordning.

Dette forsterkes av 5), hvor feilen heller ligger på hvilket verb som har finitt trekk. Her har setningen det modale hjelpeverbet «skulle» som står i infinitivsform, mens hovedverbet «gjør» står i presensform. Uavhengig av om informanten hadde brukt den engelske konstruksjon i 6) eller den norske konstruksjonen i 7), er det ugrammatisk at verbet lengst til venstre er umarkert for finittethet, samtidig som at hovedverbet i samme setning er markert for finittethet. En kan derfor tenke seg at dette skyldes av at informanten ikke fullstendig behersker TP-nivået, da han tilordner finittethet til feil verb, men dette er et unikt eksempel.

Dette er informant h0215s eneste avvik hvor han sammenblander presens med infinitiv, og omtrent 90% av avvik med sammenblanding av infinitiv med presens involverer hjelpeverbet «skulle». Informanten ser med andre ord ut til å beherske tempuskategorien, og sammenblanding av infinitiv med presens gjelder i hovedsak bare ett verb.

Det virker altså som at 4) og 5) ikke kan forklares ut ifra hypotesen om minimale trær, da det finnes flere tegn på at begge informantene allerede behersker TP-nivået, men likevel bruker presensform der det skal være infinitiv.

6.2 Missing Surface Inflection Hypothesis (FSIH)

I 8) har informanten skrevet den infinitte formen «skaffe» i den siste undersetningen, der det heller skal stå den finitte formen «skaffer». Informanten er derimot tilsynelatende på CP-nivå ifølge hypotesen om minimale trær, da hun har både tematisert predikatsadverbialet «i England», og bøydd verbet «pleie» i presens. Likevel har informanten avvik på tilordning av finitt tempus, noe som tilsynelatende ikke kan forklares av manglende forståelse av tempustilordning.

8) *I England pleier voksne av begge kjønn å arbeide heltid til de skaffe familie.* [h0210]*

En alternativ hypotese en kan se til for å forklare en situasjon slik som den i 8) er FSIH. Lardiere presenterte denne i 1998, og argumenterer for at en innlærer kan ha tilegnet seg tempussystemet, til tross for at hen mangler bøyning på overflaten (Jin, Eide & Busterud, 2015, s. 263). Lardiere studerte informanten Patty, med kinesisk som S1 og engelsk som S2. Hun markerte sjeldent tempus på de engelske verbene, men hadde likevel ingen problemer med å tilegne nominativ kasus til subjektet, som er fullstendig avhengig av rett tempusbøyning (Prévost & White, 2000, s. 109). Patty viser altså at en innlærer kan sies å ha internalisert ulike syntaktiske representasjoner, til tross for at hen har problemer med morfo-fonologiske representasjoner (Jin, Eide & Busterud, 2015, s. 263). Hypotesen kan altså brukes til å forklare hvorfor informantene til tider ikke uttrykker finitt tempus, til tross for at de behersker TP.

FSIH har mange likhetstrekk til FTFA-hypotesen, som står i motsetning til hypotesen om minimale trær. FTFA (Full Transfer Full Access) argumenterer for at innlæreren starter med full tilgang til alle de funksjonelle projeksjonene allerede ved innlæringsprosessen (Jin, Eide & Busterud, 2015, s. 262). De overfører først den internaliserte grammatikken fra S1 til mellomspråket, og deretter bestemmes mellomspråket av UG. Hypotesen impliserer altså at innlæreren har transfer av hele grammatikken sin, og samtidig har tilgang til alle parameterne innenfor UG.

I engelsk har de som nevnt ingen morfologisk skilnad på finitte og infinitte former, kun på fortid- og ikke-fortidsformer. Forskjellen mellom infinitiv og presens er med andre ord ikke

synlig i finitte hovedverb, slik det er i norsk. Om en da følger FSIH, vil en kunne forklare hvordan informantene klarer å beherske de funksjonelle projeksjonene, men likevel bruke feil bøyingsform. Det kan altså forklares som en slags transfer fra morsmålet, hvor de morfologiske bøyingsformene for finittet ikke markeres, som resulterer i at de heller ikke gjør det i mellomspråket.

Dette kan altså se ut til å forklare at informanten i 8) har forståelse for tempusbøying, men mangler bøyning på overflaten i dette tilfellet. Hun mangler tempusaffiksen -er i verbet «skaffe», men hun har likevel uttrykt nominativ kasus hos subjektet «de». En kan naturligvis også ta i betraktning her at hun også har konjugert verbet «pleier» rett, som viser at informanten antagelig har en forståelse for tempusbøying til tross for at presensformen ikke uttrykkes i verbet «skaffe». Dersom vi følger denne logikken vil en kunne komme til samme konklusjon om 4), at hjelpeverbet mangler infleksjon som et resultat av manglende bøyning på overflaten.

Teorien forklarer derimot kun en situasjon hvor innlæreren mangler bøyning på overflaten, og forutsetter ikke at finitte former vil dukke opp i infinitte situasjoner. Prévost og White forutsetter innenfor MSIH at finitte former kun vil dukke opp i posisjoner som krever finittet (Prévost & White, 2000, s. 111). Dette ser derimot ikke ut til å stemme helt med resultatene, da en tredjedel av avvikene var avvik knyttet til finitt form i infinitt situasjon. de tidligere eksemplene 4) og 5) inkluderer også finitte hovedverb når det skal være infinitt. Eksempel 9) setter dette også litt på spissen:

- 9) *Skal man importere i all evighet, eller bør man heller prøve og finne nye måter å øker rekruttering til helsereelatert yrker blant nordmenn?** [h0179]

I 9) har informanten bøyd verbet «øke» i presensform, til tross for at dette er i en infinitivsetning. Setningens problem i dette tilfellet er altså ikke at informanten ikke klarer å uttrykke bøyningen, men heller at hun har uttrykt finitt tempus der det ikke skal være noen. I FSIH forklares det hvordan en innlærer kan ha internalisert TP til tross for at dette ikke blir uttrykt, ved at morfo-fonologiske representasjoner og syntaktiske representasjoner tilhører ulike moduler i den mentale grammatikken, og at problemer med det første ikke nødvendigvis betyr at hun ikke behersker det andre (Jin, Eide & Busterud, 2015, s.264). Her ser vi derimot ikke et problem med informantens manglende evne til å uttrykke de morfo-fonologiske representasjonene, men heller at de er uttrykt der de ikke skal uttrykkes. Feilen er heller ikke en logisk feil å begå, da infinitivsmarkøren «å» er tilstede, og burde derfor signalisere at

setningen er en infinitivssetning. Informanten har samtidig ingen problemer med å uttrykke rett finitt tempus på hjelpeverbene «skal» og «bør». Feilen virker med andre ord litt tilfeldig, men ifølge FSIH er ikke dette en feil som skal skje i utgangspunktet. Vi kan altså ikke forklare ut ifra denne hypotesen hvorfor informantene bruker presens der det skal være infinitiv, og det er derfor grunn til å tro at problemet heller ikke ligger i at informantene ikke klarer å uttrykke rett bøyingsform.

6.3 Eides finittsystem

Dette tar oss tilbake til Eides finittsystem. Dersom vi igjen tenker oss at vi behandler finittethet og tempus som to separate kategorier, vil mange av de gitte eksemplene kunne forklares med at informantene ikke forstår forskjellen på den finite og infinite formen, enn at slike avvik styres av manglende forståelse for tempustilordning eller at informanten ikke klarer å uttrykke rett bøyingsform morfo-fonologisk.

Eksempel 4) viste seg å være noe problematisk innenfor hypotesen om minimale trær, men det kan muligens forklares av Eides finittsystem. I 4) ble først muligheten om transfer av en engelsk konstruksjon presentert. Et problem med dette er derimot at det ikke forklarer hvorfor informanten har valgt å gi verbet «bestemme» presensform her, ettersom det også i en engelsk setning ville vært ugrammatisk med styring fra T. Jeg vil derfor foreslå at det ikke nødvendigvis er et problem med tempuskategorien hos informanten, da hen både tematiserer og bruker rett form av modale hjelpeverb tidligere i setningen, men heller at hen ikke behersker den morfologiske distinksjonen av finittethetstrekket. Informanten bruker altså den finite formen der det skal være infinitiv, ikke fordi hen ikke forstår tildelingen av tempus, men fordi hen har problemer med å avgjøre hvilken av bøyingsformene som skal brukes. Dette resulterer i en syntaktisk feil, ettersom vi ender opp med to finite verb i setningen.

Det samme kan forklares i 5), hvor informanten har valgt feil bøyingsform på både det modale hjelpeverbet og hovedverbet. Det at informanten konsekvent skrev «skulle» og aldri brukte presensformen, men likevel klarte å beherske bøyingsformene til andre hjelpeverb, som for eksempel «komme», insinuerer at informanten forstår både tempusordning og at modaler kan bøyes i norsk, men han feilet å identifisere «skulle» som den infinite formen.

MSIH kan ikke heller ikke forklare dette problemet, da hypotesen går ut ifra at informanten mangler morfo-fonologiske representasjoner, som gjør at informantene ikke klarer å realisere rett bøyingsform. Med andre ord, er det tenkt at informanten ikke har klart å internalisere alle de ulike bøyingsformene (Åfårli, 2015, s. 125). Hypotesen prøver altså å forklare hvorfor

enkelte innlærere bruker infinitt form der det skal være finitt, fordi de ikke klarer å realisere den konjugerte formen. Vi kan se på 9) at dette derimot ikke er tilfellet. Her har informanten klart å realisere en finitt bøyingsform i en infinitt småsetning. Setningen bli derfor ugrammatisk, ettersom informantene har plassert finitt form i en infinitivssetning. Dette er heller ikke en situasjon hvor det er vanskelig å identifisere om verbet skal være finitt eller ikke, grunnet infinitivsmarkøren «å» som signaliserer at setningen er infinitt. Det ligger altså ikke et problem i å realisere den finite formen, men heller å identifisere den, på samme måte som i 4). Informantene har derfor trolig brukt finitt form her av samme grunn, at hun ikke vet hva slags bøyingsform som skal brukes.

Informantene har som nevnt ingen problemer med skillet av fortid og ikke-fortid. Det ser heller ikke ut som at feilene forekommer grunnet manglende forståelse av tempuskategorien, da et avvik som den i 4) også ville vært ugrammatisk i morsmålet. Til slutt ser det heller ikke ut som at avvikene kommer av en manglende forståelse av morfo-fonologiske representasjoner, da informantene i 9) ikke har noe problem med å realisere presensformen med fleksjonsaffiksene. Det er derfor rimelig å anta at de morfologiske avvikene som oppstår skyldes av mangelfull identifikasjon av finittkategorien, og dette vil igjen lede til syntaktiske feil.

Videre, kan det se ut som at Eides teori, om at finittkategorien og tempuskategorien er to separate kategorier, også er sannsynlig. Dette viser hvordan informantene klarer å beherske TP og tempusbøyning, men likevel gjøre feil på finittkategorien. Engelsk har som nevnt ikke et tydelig skille mellom finite og infinite former, kun mellom fortid og ikke-fortid.

Distinksjonen er derfor svært vanskelig å lære seg for en innlærer av norsk som tidligere har tilegnet seg engelsk, ifølge Eide (2016, s. 143-144). En kan derfor tenke seg at avvikene i hovedsak handler om innlærerens internaliserte grammatikk for finittdistinksjonen, og at dette «krasjer» med norsk, da det er en mye større vektlegging av distinksjonen her enn i engelsk.

Eides finittsystem kan altså forklare både sammenblanding av infinitiv med presens og presens med infinitiv, da dette skyldes av at informantene ikke behersker den morfologiske distinksjonen mellom formene.

7.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg tatt for meg ulike morfologiske avvik skrevet av engelske innlærere av norsk, og knyttet disse til den morfosyntaktiske finittkategorien. Jeg har analysert ti tekster

hentet fra *Norsk andrespråkskorpus*, og prøvd å forklare årsaken til de morfologiske avvika gjennom ulike hypoteser innenfor generativ andrespråksforskning. Analysen baseres på Jon Erik Hagens påstand, om at evnen til å identifisere finittkategorien er av en svært kritisk rolle for tilegnelsen av norsk.

Av de 25 morfologiske avvikene jeg fant kunne alle knyttes til finittkategorien. Det var ingen sammenblandinger av tempusformene. Alle avvikene kunne knyttes til sammenblanding av den finite ikke-fortidsformen og den infinite ikke-fortidsformen. Dette viser at Hagens teori om at de morfologiske avvikene vil være knyttet til manglende identifikasjon av finittkategorien, i tillegg til Eides teori om at finittkategorien og tempuskategorien er to separate kategorier, er plausible. Det var ingen avvik mellom fortidsformene, men dette kommer antagelig av at informantene i hovedsak skrev om hypotetiske fremtider i oppgavene sine, som for eksempel om det burde innføres regler for mobilbruk.

Oppgaven har vist at de morfologiske feilene ikke kan brytes ned til at informantene ikke behersker tempustilordning, eller at de ikke klarer å uttrykke bøyingsformen. Ved bruk av Eides finittsystem har vi konkludert med at de morfologiske avvikene mest sannsynlig skyldes av manglende evne til å identifisere finittkategorien i verbene. De har rett og slett problemer med selve distinksjonen, som gjør at de bruker bøyingsformene om hverandre, nesten som om de prøver å «gjette» hva som er den finite og infinite formen. Dette skyldes av at informantene har en internalisert grammatikk fra engelsk allerede, et språk som har nesten ingen distinksjon på finitt og infinitt form, og det er derfor utfordrende for dem å skille mellom disse formene. Oppgaven har slikt illustrert hvor viktig finittdistinksjonen egentlig er i norsk, og at tilegnelse av norsk i stor grad er avhengig av at innlæreren behersker finittkategorien.

8.0 Litteraturliste

- Carnie, A. (2013). *Syntax: A generative introduction* (Vol. 16). John Wiley & Sons.
- Eide, K. M. (2012). «Om tempus og aspekt i norsk.» i *Grammatikk, bruk og norm*. Festskrift til Svein Lie på 70-årsdagen, 15. april 2012.
- Eide, K. M. (2016). «Finiteness, inflection, and the syntax our morphology can afford.» I K. M. Eide (Red.), *Finiteness Matters. On finiteness-related phenomena in natural languages*. Jon Benjamins Publishing Company.
- Jin, F., Eide, K. M. & Busterud, G. (2015). «Nyere andrespråksteorier» (kapittel 6), i K. M. Eide (red). *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus.
- Faarlund, J. T., Lie, S. & Vannebo, K. I. (1997). *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hagen, J. E. (2001). *Finittkategoriens kritiske karakter i norsk som andrespråk*. Universitetet i Bergen.
- Nikolaeva, I. (2007). *Finiteness: Theoretical and Empirical Foundations*. Oxford Linguistics.
- Prévost, P. & White, L. (2000). «Missing Surface Inflection or Impairment in second language acquisition? Evidence from tense and agreement». I *Second Language Research* 16,2, s. 103-133.
- Vainikka, A. & Young Scholten, M. (1994). «Direct Access to X⁰-Theory. Evidence from Korean and Turkish Adults Learning German». I Hoekstra & Schwartz (1994, s. 265-316).
- Vainikka, A. & Young Scholten, M. (1996). “Gradual development of L2 phrase structure”. *Second Language Research* 12,1, s. 7-39.
- Åfærli, T. A. & Eide, K. M. (2003). *Norsk generativ syntaks*. Oslo: Novus forlag.

- Åfarli, T. A. (2015). «UG-basert andrespråksteori og leddstillingsvariasjon» (kapittel 3), i K. M. Eide (red). *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus.
- Åfarli, T. A. (2015). «UG-basert andrespråksteori og syntaktisk struktur» (kapittel 2), i Kristin M. Eide (red). *Norsk andrespråkssyntaks*. Oslo: Novus.

